

ZIZO

Zonder Inspanning Zoeken
volwassenen

INHOUD

Wat is ZIZO Volwassenen?	4
Structuur	4
Domeinen	4
Kastrubrieken	5
Plankrubrieken	6
Rugrubrieken	6
Schematisch overzicht	6
Volgorde	7
Domeinen	7
Kastrubrieken	8
Plankrubrieken	8
Rugrubrieken	9
Achterliggende principes	9
Rubriceren: Basisregels	11
Rubriceren: Aandachtspunten	12
Biografieën	12
Bladmuziek	13
Dieren	15
Eten - Drinken	15
Onze gemeente	17
Geschiedenis	17
Landen	20
Kunst	21
Lichaam – Gezondheid	24
Politiek	24
Recht	25
Relaties	25
Religies – Levensbeschouwingen	25
Planten -Tuin	26
Samenleving	26
Spiritualiteit – Esoterie	28
Sport	28
Talen	28
Verkeer – Vervoer	28
Wetenschap – Techniek	29
Wanneer wordt een onderwerp bij een AZ-rubriek ingedeeld?	30
Welke rug kies ik bij een AZ-rubriek?	31
Rubriceren: Raadpleegmodule	33
Signalisatie	33
Etiketsoftware	33
Met ZIZO starten	33
ZIZO-meldpunt	33

© 2022

Cultuurconnect, Brussel

Handleiding ZIZO Volwassenen is een uitgave van Cultuurconnect

Priemstraat 51, 1000 Brussel

e-mail : servicedesk@cultuurconnect.be

WAT IS ZIZO VOLWASSENEN?

ZIZO staat voor “Zonder Inspanning ZOeken”

ZIZO is een gebruiksvriendelijk schema voor de plaatsing en presentatie van de collectie non-fictie in de openbare bibliotheek.

ZIZO probeert de klant trapsgewijs bij het gezochte onderwerp te brengen. Via een heldere presentatie wordt de klant door het systeem geloodst. Zelfredzaamheid is hier de boodschap.

ZIZO probeert de klant een overzicht te geven van al de informatiebronnen die binnen zijn vraagcontext relevant kunnen zijn. De verschillende aspecten van een onderwerp worden dan ook zo veel mogelijk samengehouden.

STRUCTUUR

Er zijn vier niveaus. Van groot naar klein:

- Domeinen
- Kastrubrieken
- Plankrubrieken
- Rugrubrieken

Domeinen

Het geheel van informatieve materialen wordt ingedeeld of gegroepeerd in 13 domeinen. Een domein is een cluster van een aantal onderwerpen die verwant zijn. De domeinnamen worden gebruikt als eerste oriëntatie binnen het systeem.

Aan elk domein wordt een kleur toegekend. Die kleur wordt gebruikt op het rugetiket en op alle signalisatiematerialen.

Overzicht van de 13 domeinen:

Domein	
Algemeen	Bruin
Samenleving	Rood
Mens	Zalm
Wetenschap en Techniek	Lichtblauw
Natuur	Donkergroen
Levensvisies	Paars
Vrije tijd	Geel
Opvoeding en Onderwijs	Roze
Landen	Grijs
Geschiedenis	Turkoois
Kunst	Donkerblauw
Dagelijks leven	Lichtgroen
Taal en Communicatie	Oranje

Kastrubrieken

De 13 domeinen zijn onderverdeeld in **44 kastrubrieken**.

Verschillende kasten binnen hetzelfde domein worden in principe aansluitend of in een zelfde ruimtelijke zone geplaatst.

Ideaal begint elke kastrubriek in een nieuwe kast.

In kleinere collecties zal een kastrubriek vaak maar één of enkele planken beslaan.

In grote collecties kunnen verscheidene kasten noodzakelijk zijn.

Kastrubrieken worden gevisualiseerd door een pictogram in de kleur van het domein waartoe die kast behoort.

Dit pictogram staat ook op het rugetiket.

Overzicht kastrubrieken:

Algemeen	Natuur	Kunst
 Encyclopedieën	 Natuur - Milieu	 Kunst
 Snelinfo	 Planten - Tuin	 Beeldende kunst
Wetenschap en Techniek	 Dieren	 Architectuur
 Wetenschap - Techniek	Mens	 Toegepaste kunst
 Aarde - Heelal	 Lichaam- Gezondheid	 Fotografie - Video
 Computers	 Psychologie	 Film - Theater - Dans
 Verkeer - Vervoer	 Relaties	 Muziek
Vrije tijd	Landen	 Muziek maken
 Sport - Spel	 Landen	 Literatuur
 Creatief bezig	 België	
Samenleving	 Onze gemeente	Dagelijks leven
 Samenleving	Taal en Communicatie	 Eten - Drinken
 Media - Cultuur	 Communicatie	 Wonen
 Overheid - Politiek	 Talen	 Kleding - Uiterlijk
 Bedrijf	Geschiedenis	
 Werk - Geld	 Geschiedenis	Levensvisies
Opvoeding en Onderwijs	 Oude culturen - Traditionele volken	 Filosofie
 Ouders - Kinderen	 Westerse geschiedenis	 Religies - Levensbeschouwingen
 Onderwijs	 20 ^{ste} - 21 ^{ste} eeuw	 Spiritualiteit - Esoterie

*Kast 'Snelinfo' wordt sinds september 20202 [niet meer ondersteund vanuit Open Vlaac](#)

Plankrubrieken

De 44 kastrubrieken zijn onderverdeeld in ongeveer 617 plankrubrieken.

Voorbeeld:

Kastrubriek	PLANTEN – TUIN
	
Plankrubrieken	Planten
	Paddenstoelen
	Bomen
	Tuinieren
	Tuinaanleg
	Tuinen – Parken
	Sierplanten – Bloemen

Ideaal begint elke plankrubriek op een nieuwe plank.

In kleinere collecties zullen meerdere plankrubrieken op één plank staan.

In grote collecties kunnen verscheidene planken noodzakelijk zijn.

De naam van de plankrubriek staat in vette letters op het rugetiket.

Rugrubrieken

De 617 plankrubrieken zijn onderverdeeld in ongeveer 1.784 rugrubrieken.

VOORBEELD:

Plankrubriek	Tuinieren
Rugrubrieken	Biologisch tuinieren
	Groenten – Fruit
	Kruiden
	Snoeien – Stekken

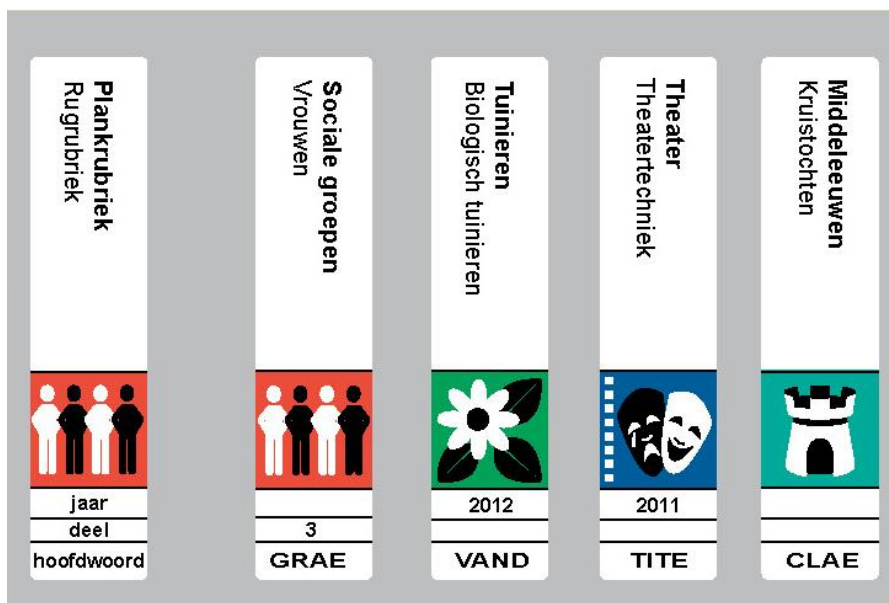
De naam van de rugrubriek staat in niet vette letters op het rugetiket.

Schematisch overzicht:

<u>Niveau</u>	<u>Weergave op etiket</u>	<u>Aantal</u>
Domein	Kleur	13
Kastrubriek	Pictogram	44
Plankrubriek	Naam in vet	617
Rugrubriek	Naam gewoon	1.784

Op het rugetiket worden de vier niveaus gedefinieerd.

VOORBEELD:

VOLGORDE

ZIZO Volwassenen laat toe heel flexibel om te springen met de volgorde waarin de materialen geplaatst worden, aangepast aan de lokale situatie. Iedere bibliotheek kan haar eigen strategie uitwerken.

Domeinen

Er is geen voorgeschreven volgorde tussen de verschillende domeinen. Dit betekent dat je zelf de schikking kan bepalen op basis van:

• verwantschap met andere domeinen

VOORBEELD:

'Levensvisies' bij 'Mens' of 'Samenleving'

• de beschikbare ruimte

VOORBEELD:

In een lokaal binnen de bibliotheek is juist voldoende ruimte om de kasten van één bepaald domein of van een groep domeinen samen te plaatsen.

• strategische keuzes

VOORBEELD:

Het domein 'Opvoeding – Onderwijs' wordt geplaatst naast de jeugdafdeling.

Kastrubrieken

Er is geen voorgeschreven volgorde voor het plaatsen van de kastrubrieken binnen een domein.
Kasten binnen hetzelfde domein (dus met dezelfde steunkleur) worden bij voorkeur gegroepeerd geplaatst.
Toch kan je ervoor kiezen om bepaalde kasten niet bij hun domein te plaatsen, maar te koppelen aan andere collectie-onderdelen.

VOORBEELDEN:
Kasten ‘Muziek’ (domein ‘Kunst’) en ‘Muziek maken’ (domein ‘Kunst’) samen plaatsen in de muziekafdeling.
Kast ‘Literatuur’ (non-fictie) bij de romans (fictie).
Kast ‘Planten – Tuin’ (domein ‘Natuur’) bij ‘Wonen’ (domein ‘Dagelijks leven’).

Plankrubrieken

Tussen de plankrubrieken is wel een volgorde voorgeschreven. Daarvoor worden drie criteria gehanteerd:

• **Algemene onderwerpen komen voor specifieke**

De eerste plankrubriek is in principe steeds de meest algemene en komt overeen met de kastrubriek.

DOMEIN MENS	KAST LICHAAM - GEZONDHEID	PLANK LICHAAM - GEZONDHEID	RUG LICHAAM - GEZONDHEID
-----------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------

• **Inhoudelijk logische volgorde**

In bepaalde gevallen worden inhoudelijke criteria gebruikt, zoals een chronologie.

VOORBEELD:
Kastrubriek: ‘20ste – 21ste eeuw’:
Vorstenhuizen – Adel
Wereldoorlog I
Interbellum
Wereldoorlog II
Na 1945

• **Alfabetische volgorde**

Als er geen duidelijk inhoudelijk criterium is voor het bepalen van de volgorde, dan worden de plankrubrieken alfabetisch geplaatst.

VOORBEELD:

Sporttakken

DOMEIN VRIJE TIJD	KAST SPORT - SPEL	PLANK SPORT SPORTTAKKEN ATLETIEK BALSPORTEN BERGSPORTEN ...
-----------------------------	-----------------------------	--

Rugrubrieken

Net zoals bij de plankrubrieken hanteer je ook voor de rugrubrieken een volgorde. Ofwel een inhoudelijk criterium, ofwel een alfabetisch. De meest algemene rugrubriek komt steeds vooraan.

ACHTERLIGGENDE PRINCIPES

ZIZO is bedoeld om klanten makkelijk wegwijs te maken in een fysieke collectie. Het schema is geen encyclopedische indeling, geen poging om alle menselijke kennis op een systematische wijze in kaart te brengen.

ZIZO benoemt de rubrieken in de taal van de gebruiker om zo de aandacht te vestigen op die onderwerpen waar die het meest naar vraagt. Meestal krijgt de populaire benaming de voorkeur op de wetenschappelijke term.

VOORBEELD:

‘Opgroeien – Opvoeden’ in plaats van ‘Ontwikkelingspsychologie’.

Soms is de rubrieksnaam wel een wetenschappelijke term of een vakterm

- ofwel omdat die term ingeburgerd is

VOORBEELD:

‘Dyslexie’ (en niet ‘Woordblindheid’)

- ofwel omdat het de term is waarop de doelgroep gaat zoeken

VOORBEELD:

‘Orthopedagogie’

ZIZO benoemt een onderwerp omdat het een concrete vraag is van klanten.

VOORBEELD:

Van studiematerialen om een rijbewijs te halen verschijnen er maar een paar titels, maar ZIZO voorziet een apart rugetiket omdat er veel naar gevraagd wordt. Mogelijk zijn er in de collectie meerdere exemplaren van dezelfde titels.

ZIZO specificeert een onderwerp omdat er over het onderwerp veel informatiebronnen bestaan. Hierbij werd meestal uitgegaan van het Nederlandstalig aanbod aan monografieën.

VOORBEELD:

Binnen de stapel titels in de collectie over honden zijn er veel die specifiek gaan over hondenrassen. Daarom is daarvoor een apart rugetiket voorzien. Over kattenrassen daarentegen verschijnt er veel minder. De aparte titels over kattenrassen zullen niet verdrinken in de rubriek Katten. Daarom voorziet ZIZO geen rugetiket voor kattenrassen.

ZIZO attendeert klanten op informatiebronnen die in hun situatie bruikbaar kunnen zijn. Niet de wetenschappelijke invalshoek van waaruit een onderwerp beschreven wordt, bepaalt of we bronnen scheiden of samenbrengen. De informatiebronnen die voor een klant relevant zijn binnen eenzelfde vraagcontext worden zo veel mogelijk samengebracht.

VOORBEELD:

De moeder van een klant is terminaal ziek (dit is de vraagcontext). De klant wil informatie over stervensbegeleiding (dit is de concrete vraag). Naast de materialen over stervensbegeleiding vindt de klant onder domein 'Lichaam - Gezondheid' in de kast 'Dood' ook titels over euthanasie, rouwen, erfenissen, ideeën voor afscheidsteksten, enz.

VOORBEELD:

De klant is zwanger (dit is de vraagcontext). De klant wil weten hoe belangrijk borstvoeding is (dit is de concrete vraag). Naast de materialen over borstvoeding zijn er binnen domein 'Opvoeding en onderwijs' in de kast 'Ouders - Kinderen' ideetjes voor het geboortefeest, voornamenboekjes, kinderverzorging, kinderopvang,...

Hoewel het schema uitgaat van een formele structuur op vier niveaus zijn de onderwerpen inhoudelijk niet consequent in een hiërarchische rangorde ondergebracht.

VOORBEELD:

'Honden' is inhoudelijk een onderverdeling van 'Zoogdieren', doch in het schema staan deze onderwerpen beide op een formeel gelijk plankniveau. Dit is omdat er in verhouding tot info over andere specifieke zoogdieren veel bronnen bestaan over honden en er ook veel vraag naar is. Door ook het onderwerp 'Honden' op plankniveau onder te brengen krijgt het onderwerp meer reliëf.

Rugrubrieken vormen de basis van het schema. De rubrieken op niveau van kast en plank zijn de sorteerkoppen en zijn bedoeld om klanten stap voor stap naar de rugrubrieken toe te leiden. Belangrijke, algemene rugrubrieken worden herhaald als term op het niveau van een plank of kast.

VOORBEELDEN:

Rugrubrieken als 'Verkeer', 'Onderwijs' of 'Dieren' worden herhaald als plank en als kast.

Rugrubrieken als 'Actief met kinderen', 'Paarden' of 'Wereldkeuken' worden herhaald als plank.

We bevelen je daarom sterk aan om alle rugrubrieken te benutten. Er is geen sprake van 'groeirubrieken' zoals bij ZIZO Jeugd. Ook al is er in de collectie maar één boek over personeelsmanagement, de bijhorende rugrubriek wordt gebruikt. Juist door het gebruik van de signalisatiematerialen kan je meer of minder gewicht geven aan bepaalde rubrieken en reliëf geven aan de collectie. ZIZO volwassenen is daardoor bruikbaar in zowel kleine, middelgrote als in heel grote collecties.

Zo zorgt de signalisatie ervoor dat:

- de klant stapsgewijs bij het gezochte onderwerp terechtkomt: kast > plank > rug.
- bepaalde rubrieken waar vaak naar gevraagd wordt uitvergroot kunnen worden.

Door het grote aantal rugrubrieken is het gebruik van signalisatiematerialen een heel ander verhaal in een collectie van 100.000, van 20.000 of van 500 objecten.

RUBRICEREN: BASISREGELS

Vooraleer met het rubriceren te starten is het aanbevolen het geannoteerde schema grondig te doorlopen.

Bronnen die een antwoord geven op vragen binnen eenzelfde vraagcontext worden zoveel mogelijk samen gehouden. Bij het rubriceren van een bron moet je je steeds afvragen binnen welke vraagcontext deze bron gebruikt kan worden.

VOORBEELD:

Een boek over koken met kruiden. Dit boek zal de klant die wil koken meer interesseren dan de klant die kruiden wil telen. Deze laatste zal meer gediend zijn met een boek over kruidenteelt. We plaatsen het kookboek daarom onder

- Plankrubriek 'Kookboeken' met rugrubriek 'Specerijen – Kruiden'
- en niet onder
- Plankrubriek 'Tuinieren' met rugrubriek 'Kruiden'

Bij twijfel tussen twee vraagcontexten kies je voor de vraagcontext waaruit vermoedelijk de meeste vragen voorkomen.

VOORBEELD:

Borduren van wenskaarten: eerder plaatsen bij 'Knutselen' > 'Wenskaarten' dan bij 'Handwerken' > 'Borduren'.

Als in een bron verscheidene onderwerpen behandeld worden waarvoor verschillende ZIZO rubrieken voorzien zijn, dan kies je in principe voor het onderwerp dat in de bron de meeste aandacht krijgt.

VOORBEELD:

Het complete pompoenenboek / Vicky Stork

Inhoud:

- Botanische achtergrond (p. 9-22),
- Kweektechnische zaken (p. 25-32),
- Het rijke assortiment (p. 34-52);
- Folklore en feesten (p. 57)
- Creatieve mogelijkheden (p. 65-74)
- Culinaire geneugten (p. 77-81).

De meeste aandacht gaat naar de pompoen als groente. Vandaar de voorkeur om het boek bij de plank "Tuinieren" onder te brengen, met als rugrubriek "Groenten – Fruit".

Als verschillende onderwerpen in gelijke mate aan bod komen, kies dan voor de rubriek die het grootste uitleenrendement oplevert. Kijk zeker eens na in de [raadpleegmodule](#). In sommige gevallen kan de uitgeverij een indicatie zijn voor de doelgroep.

RUBRICEREN: AANDACHTSPUNTEN

Biografieën

- **Biografieën over één persoon komen bij het onderwerp waarvoor hij/zij bekend is.**

VOORBEELDEN:

Een kok bij 'Eten - Drinken' > 'Beroemde koks' > 'Beroemde koks'

Een modeontwerper bij 'Kleding - Uiterlijk' > 'Ontwerpers' > 'Ontwerpers'

Een arts bij 'Lichaam - Gezondheid' > 'Geneeskunde' > 'Geneeskunde'

- **Biografieën over verscheidene personen die actief zijn of waren binnen eenzelfde onderwerp komen eveneens bij dat onderwerp.**

VOORBEELD:

'De 100 beste wielrenners van de wereld / Jean Nelissen' krijgt de rugrubriek 'Wielrenners'.

- **Biografieën van personen die bekend zijn omwille van hun rol in een bepaalde periode in de geschiedenis, worden bij die periode geplaatst voor zover het zwaartepunt van hun actief leven vóór 1800 ligt.**

VOORBEELDEN:

Jeanne d'Arc bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Middeleeuwen' > 'Middeleeuwen'

Lodewijk XIV (koning van Frankrijk) bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Nieuwe Tijd' > '16de - 17de eeuw'

- **Biografieën van personen die bekend zijn omwille van hun rol in een bepaalde periode in de geschiedenis, worden bij het land geplaatst voor zover het zwaartepunt van hun actief leven na 1800 ligt.**

VOORBEELDEN:

De Gaulle bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Frankrijk: Biografieën'

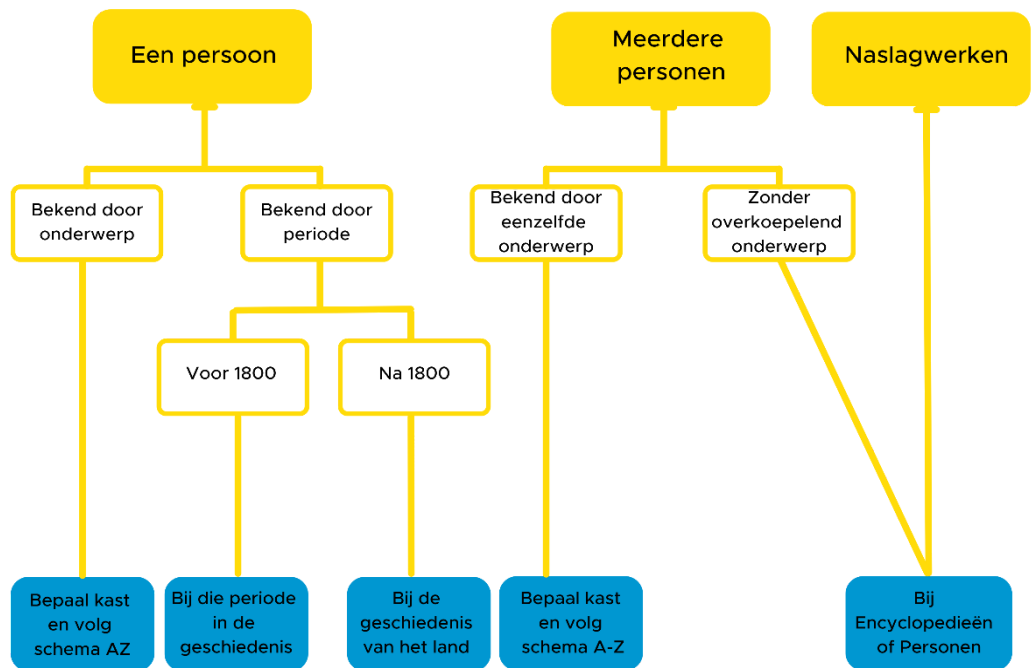
Gorbatsjov bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Rusland: Biografieën'

- **Naslagwerken komen in de kast 'Encyclopedieën' op de plank 'Personen'.**

VOORBEELD:

Wie is wie in Vlaanderen

SCHEMA BIOGRAFIEËN

Bladmuziek

- Voor de plaatsing van de bladmuziek, geven we onderstaande aanbevelingen.

Opmerking bij onderstaande aanbevelingen: bibliotheken kunnen naar eigen goeddunken (en afhankelijk van de grootte van de collectie) extra ruggen in gebruik nemen. De aanbevelingen leveren het kader voor de indeling van de bladmuziek en muziekinstructie.

SCHEMA BLADMUZIEK

- Volgpartituren zijn geen speelpartituren, maar louter bedoeld als documentatie. Ze worden bij 'Muziek' > 'Componisten - Uitvoerders' (MUCUAZ) geplaatst, met de naam van de componist in de rugrubriek.
- Bladmuziek die bedoeld is om een instrument te (leren) spelen, wordt bij 'Muziek maken' > 'Instrumenten spelen' (MMIBAZ), 'Muziek maken' > 'Piano spelen' (MMPS__) of 'Muziek maken' > 'Gitaar spelen' (MMGS__) geplaatst.
Hoe herken je deze bladmuziek?
 - De bladmuziek is specifiek voor één of meerdere dezelfde hoofdinstrument(en) bedoeld (vb. bladmuziek met enkel tekst en gitaarakkoorden of bladmuziek voor 2 saxofoons)

- Op de kaft of titelpagina staat een reeks voor één hoofdinstrument vermeld (vb. Piano play-along, Play guitar with..., Guitar play-along etc.). Ook als er een begeleidend instrument of zangstem bij staat, wordt de bladmuziek op naam van het hoofdinstrument geplaatst.
- Op de kaft of de titelpagina wordt aangegeven dat het werk voor één hoofdinstrument bedoeld is (vb. Guitar tab edition). Ook als er een begeleidend instrument of zangstem bij staat wordt de bladmuziek op naam van het hoofdinstrument geplaatst.

VOORBEELDEN:

Bladmuziek voor piano: komt bij 'Muziek maken' > 'Piano spelen' > 'Piano spelen' (MMPSPS)

Jazz bladmuziek voor twee saxofoons: komt bij 'Muziek maken' > 'Instrumenten bespelen' (MMIBAZ), met op de rug 'saxofoon'

Om de grote rubrieken 'Piano Spelen' en 'Gitaar Spelen' overzichtelijk te houden, kan gekozen worden om gebruik te maken van een bijkomende onderverdeling op genre. Hier zijn aparte ZIZO-codes voor voorzien.

VOORBEELDEN:

Bewerking van Coldplay voor piano: komt bij 'Muziek maken' > 'Piano spelen' > 'Populaire muziek' (MMPSPM), met in het hoofdwoord COLD

Klassieke bladmuziek voor twee gitaren: komt bij 'Muziek maken' > 'Gitaar spelen' > 'Klassieke muziek' (MMGSKM)

3. Bij film- of musicalmuziek voor meerdere instrumenten krijgt het genre (bij rugrubriek 'Musicals - Filmmuziek') voorrang op de muzikant of groep.
4. Niet-klassieke bladmuziek bedoeld voor meerdere instrumenten die als genre geen film- of musicalmuziek heeft, wordt onder 'Muziek maken' > 'Songbooks' (MMSOAZ) geplaatst. De naam van de muzikant of groep komt op de rug.
5. Niet-klassieke bladmuziek bedoeld voor meerdere instrumenten die als genre geen film- of musicalmuziek heeft en niet van een specifieke muzikant of groep is, wordt op genre geplaatst. Voor de indeling van de genres maken we gebruik van de ZIZO-indeling voor populaire muziek:
 - Populaire muziek
 - Chanson
 - Country
 - Hafabra
 - Jazz-blues
 - Pop-Rock
 - Wereldmuziek-Volksmuziek

In het hoofdwoord kunnen deze bundels de naam van de samensteller krijgen.

6. Enkel klassiek samenspel (met evenwaardige instrumenten) komt in 'Muziek maken' > 'Samenspel' (MMSASA). In het hoofdwoord komt de naam van de componist.

Dieren

ZIZO brengt alle dieren samen in een plankrubriek, ongeacht of ze in het wild leven of als huisdier gehouden worden.

VOORBEELDEN:

Bij 'Amfibieën – Reptielen' zowel slangen in het wild als slangen gehouden als huisdier.

Bij 'Paarden' staat ook de paardensport (bij rugrubriek 'Paardrijden').

Bij 'Duiven' staat ook de duivensport.

Bij 'Vissen' staat ook de hengelsport.

Eten – Drinken

- Informatiebronnen over eten en / of drinken zijn zeer divers en gaan soms over één kok, een bepaalde keuken, een bepaald ingrediënt, een techniek, een dieet, koken voor een evenement... Bij het rubriceren hanteren we een rangorde:

SCHEMA ETEN - DRINKEN

- Een dieet primeert op de rubrieken 'Vegetarische keuren' / 'Veganistische keuren', die op hun beurt weer primeren op de AZ-rubriek 'Beroemde koks', die op zijn beurt weer primeert op de specifieke gerechten in de rubriek 'Kookboeken'.
- De rugrubrieken onder de plank 'Kookboeken' primeren op de plank 'Wereldkeuren' en de plank 'Europese keuren'.
- Elk onderdeel van het vervalschema bevat de volgende zaken:

Koken voor de feestdagen

Kookboeken voor Kerstmis, Pasen, Halloween en andere kalenderfeesten komen terecht binnen het domein 'Vrije tijd', in de kast 'Creatief bezig', op de plank 'Creatief bezig'. Kerstmis, Pasen en Halloween hebben een eigen rugrubriek, andere kalenderfeesten komen onder de algemene rugrubriek 'Creatief bezig'. De achterliggende idee is dat publicaties met recepten voor kalenderfeesten ook vaak gepaard gaan met ideeën over tafelschikking, decoratietips, knutselideeën. Door Kerstmis, Pasen en Halloween een eigen rugrubriek te geven, kunnen deze publicaties ook gemakkelijker uit de collectie gehaald worden zodra het feest voorbij is.

Ziekte of kwaal

Publicaties met recepten en kooktips voor bepaalde ziekten of kwalen komen terecht bij die specifieke ziekte of kwaal, binnen het domein 'Mens', in de kast 'Lichaam - Gezondheid' op de plank 'Ziekten - Kwalen'.

Koken voor kinderen

Publicaties waarin recepten en advies staan om te koken voor kinderen, met advies voor overgewicht, allergieën, eetproblemen, komen terecht onder domein 'Opvoeding en onderwijs' in de kast 'Ouders - Kinderen' op de plank 'Gezondheid' onder de rug 'Kinderen en voeding'.

Diëten

Gewone, meer algemene diëten bij 'Eten - Drinken' > 'Diëten' > 'Diëten'

Vermageringsdiëten bij 'Eten - Drinken' > 'Diëten' > 'Vermageringsdiëten'

Uitzondering: Medische diëten bij 'Lichaam - Gezondheid' > 'Ziekten - Kwalen' bij de betreffende ziekte.

Vegetarische / Veganistische keuken

Vegetarische gerechten bij 'Eten - Drinken' > 'Vegetarische keuken' > 'Vegetarische keuken'

Veganistische gerechten bij 'Eten - Drinken' > 'Veganistische keuken' > 'Veganistische keuken'

Ayurvedische kookboeken komen bij de rug 'Ayurveda' (LGAGAY) terecht en niet bij 'Veganistische keuken',

Raw food kan bij verschillende ruggen terechtkomen, afhankelijk waar de nadruk op gelegd is.

VOORBEELDEN:

Bij 'Veganistische keuken' als er geen dierlijke ingrediënten gebruikt worden, ook voor brood en gebak

Bij 'Vegetarische keuken' of 'Brood en gebak' als er honing of eieren of melk gebruikt worden

Beroemde koks

In deze rubriek komen 'alle' mensen die overwegend met koken bezig zijn, niet altijd als professionele kok, maar ook vaak bekend zijn door de media of wiens naam als verkoopargument wordt gehanteerd. Enkel koks uit de [lijst 'Beroemde koks'](#) komen in deze rubriek terecht. Als je een kok aan de lijst wenst te laten toevoegen, dan kan je hiervoor contact opnemen via de [Servicedesk](#) van Cultuurconnect.

Bereidingswijzen / Conserveren

Alle publicaties over soorten bereidingswijzen komen op de plank 'Bereidingswijzen' onder de algemene rug 'Bereidingswijzen' of onder een specifieke rugrubriek zoals 'Barbecue - Grill', 'Stomen', 'Wok' ...

Alle publicaties over conserveringstechnieken bij 'Eten - Drinken' > 'Conserveren' > 'Conserveren'.

Drank - Rookwaren

Alles over 'Bieren', 'Koffie - Thee', 'Wijn' e.a. staan op de plank 'Dranken - Rookwaren' bij de specifieke rug. Alle publicaties over water komen in de algemene rugrubriek 'Drank - Rookwaren'. Alles over rookwaren zelf komt onder de rugrubriek 'Rookwaren'.

Specifieke rugrubrieken op de plank 'Kookboeken'

Koken met specifieke ingrediënten gaat naar de respectievelijke rugrubrieken op de plank 'Kookboeken':

- Pasta's bij 'Pasta's - Rijst'
- Pizza's bij 'Pizza's - Quiches'
- Groenten bij 'Groenten - Fruit'
- Antipasti, tapas, mezze bij 'Hapjes - Snacks'

VOORBEELDEN:

Italiaanse pasta's bij 'Eten - Drinken' > 'Kookboeken' > 'Pasta's-Rijst' en niet bij Italiaanse keuken

Wereldkeuken / Europese keuken

Alle publicaties over de specifieke 'keuken' in zijn geheel (uitzondering voor specifieke ingrediënten, zie hierboven) komen terecht in de betreffende rugrubriek op de plank 'Wereldkeuken' of op de plank 'Europese keuken'.

VOORBEELDEN:

Vlaamse streekgerechten bij 'Eten - Drinken' > 'Europese keuken' > 'Belgische keuken'

Sushi bij 'Eten - Drinken' > 'Wereldkeuken' > 'Aziatische keuken'

Rugrubriek 'Kookboeken'

Algemene kookboeken die niet onder één van de bovenstaande rubrieken kunnen geplaatst worden, komen terecht onder de rugrubriek 'Kookboeken'.

Onze gemeente

In de kast 'Onze gemeente' komen alle lokale onderwerpen, uitgezonderd lokale geschiedenis.

De rubrieksnaam wordt de naam van de gemeente.

Elke bibliotheek kan verder onderverdelen naargelang de lokale situatie.

De geschiedenis van de eigen gemeente komt in de kast 'Geschiedenis' te staan, tussen de plankrubrieken 'Volkskunde' of 'Streekgeschiedenis'.

Geschiedenis

De geschiedenis van een onderwerp waarvoor een rubriek voorzien is komt bij deze rubriek:

VOORBEELDEN:

Geschiedenis van de geneeskunde bij 'Lichaam - gezondheid' > 'Geneeskunde' > 'Geneeskunde'

Geschiedenis van de kleding bij 'Kleding - Uiterlijk' > 'Kleding - Mode' > 'Geschiedenis kleding'

De westerse geschiedschrijving is vaak zeer eurocentristisch. Andere beschavingen laten zich niet indelen volgens de westerse chronologie. Daarom worden vier kastrubrieken voorzien bij geschiedenis:

- Geschiedenis
- Oude culturen – Traditionele volken
- Westerse geschiedenis (ca. 500 – ca. 1900)
- 20ste – 21ste eeuw

De kast 'Geschiedenis' bevat algemene werken, thema's door de eeuwen en culturen heen, volkskunde, geschiedenis van landen, streken en werelddelen.

‘Oude culturen – Traditionele volken’ bevat bronnen over de prehistorie en niet-westerse beschavingen. Documenten over het oude China, India, enz. komen in deze kast terecht, evenals de bronnen over religie, mythologie en kunst (kunstwerken vormen vaak één van de belangrijkste bronnen van informatie over die culturen). De Joodse en de Arabisch-Islamitische geschiedenis en cultuur worden daarentegen bij ‘Religies – Levensbeschouwingen’ ondergebracht.

‘Westerse geschiedenis’ omvat de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de 19de eeuw en loopt van circa 500 tot circa 1900. Hier wordt de traditionele chronologische indeling van de westerse geschiedenis gebruikt.

‘20ste – 21ste eeuw’ omvat o.a. vorstenhuizen, Wereldoorlog I en Wereldoorlog II en de periode tussen deze Wereldoorlogen en erna (‘Interbellum’ en ‘Na 1945’).

- **De geschiedenis van landen/streken/steden komen in de kast ‘Geschiedenis’, voor zover het gaat om:**

1. Overzichtswerken van de geschiedenis van een land/streek/stad.

VOORBEELD:

‘De geschiedenis van Frankrijk’ (van de prehistorie tot heden)

2. De recente geschiedenis van een land/streek/stad, sedert de moderne staatsvorming.

VOORBEELD:

‘Het Frankrijk van De Gaulle’

- **Bij de code GELAAZ (‘Geschiedenis’ > ‘Landen’ > ‘Landen’) moet de specificatie op het etiket (hoofdwoord) manueel ingevuld worden (‘zelf in te typen’)¹. De volgende suggesties zijn daarbij mogelijk:**

Landen

China: Biografieën

China: Tibet

China: na Mao

Frankrijk: Biografieën

Frankrijk: Napoleon

Frankrijk: revolutie 1789

Groot-Brittannië: Biografieën

Israël: Palestina

Joegoslavië

Korea (Noord en Zuid)

Rusland: Biografieën

Rusland: revolutie 1917

Rusland: Sovjetperiode

Rusland: na 1990

Spanje: burgeroorlog

VS: Biografieën

VS: buitenlandse politiek

VS: wilde westen

¹ Uitzondering: indien er een SISO-rubriek met landenaanduiding toegekend is aan de titelbeschrijving in Open Vlacc zal de landenaanduiding uit de SISO-rubriek ook in het etiketveld van ZIZO GELAAZ overgenomen worden.

- De geschiedenis van een bepaald onderwerp in een bepaalde periode vóór 1800 van een land komt bij de betreffende periode:

VOORBEELD:

'Montaillou, een ketters dorp in de Pyreneeën (1294-1324) / Emmanuel le Roy Ladurie' komt bij
'Westerse Geschiedenis' > 'Middeleeuwen' > 'Middeleeuwen'

- Biografieën van personen die bekend zijn omwille van hun rol in een bepaalde periode in de geschiedenis, worden bij die periode geplaatst voor zover het zwaartepunt van hun actief leven vóór 1800 ligt.

VOORBEELDEN:

Jeanne d'Arc bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Middeleeuwen' > 'Middeleeuwen'

Lodewijk XIV (koning van Frankrijk) bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Nieuwe Tijd' > '17de eeuw'

- Biografieën van personen die bekend zijn omwille van hun rol in een bepaalde periode in de geschiedenis, worden bij het land geplaatst voor zover het zwaartepunt van hun actief leven na 1800 ligt. Dit geldt niet voor leden van het Belgisch koningshuis en voor andere vorstenhuizen in de 20ste en 21ste eeuw.

VOORBEELDEN:

Elizabeth I (koningin van Engeland) bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Nieuwe Tijd' > '16de eeuw'

Peter I de Grote (tsaar van Rusland) bij 'Westerse Geschiedenis' > 'Nieuwe Tijd' > '18de eeuw'

Elisabeth (keizerin van Oostenrijk) bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Oostenrijk'

De Gaulle bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Frankrijk: Biografieën'

Gorbatsjov bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Rusland: Biografieën'

Leopold I bij '20ste-21ste eeuw' > 'Vorstenhuizen-Adel' > 'Belgisch koningshuis'

Hassan II (koning van Marokko) bij '20ste-21ste eeuw' > 'Vorstenhuizen-Adel' > 'Vorstenhuizen-Adel'

Wilhelm II (keizer van het Duitse rijk) bij '20ste-21ste eeuw' > 'Vorstenhuizen-Adel' >

'Vorstenhuizen-Adel'

- De algemene geschiedenis, cultuurgeschiedenis en de recente politieke geschiedenis en hun politieke figuren vanaf de 19de eeuw (na 1800) komt bij de geschiedenis van het land terecht. Vanaf de 19de eeuw krijgt de geschiedenis van het land de voorkeur op de periode.

VOORBEELDEN:

Vietnamoorlog bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Landen' (*Vietnam*)

Franco bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Landen' (*Spanje*)

Napoleon bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Landen' (*Frankrijk*)

- De koloniale geschiedenis van een land komt bij het koloniserende land.

VOORBEELDEN:

De koloniale geschiedenis van Congo-Kinshasa bij 'Geschiedenis' > 'Geschiedenis van België' >

'Koloniale geschiedenis'

- Specifieke geschiedkundige onderwerpen vanaf de 19de eeuw (na 1800) primeren op de landenindeling en komen bij de specifieke plank- of rugrubriek van dat onderwerp terecht.

VOORBEELDEN:

Figuren uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog komen in de kast '20ste - 21ste eeuw' op de plank

'Wereldoorlog I' of 'Wereldoorlog II'.

Publicaties over de Koude oorlog komen in de kast '20ste - 21ste eeuw' op de plank 'Na 1945' onder de rug 'Na 1945'

Landen

- **Bij de landen horen alle bronnen die relevant zijn in de vraagcontext van reizen, zoals:**

Reisgidsen, streekgidsen, stadsgidsen.

Verblijfsgidsen (hotel, jeugdherberg, camping,...).

Algemene kennismaking met een land, streek of stad (kijkboek, cd-rom, dvd).

Sociaal-economische portretten van een land (bv. Landenreeks).

Culturele portretten van een land, cultuurgidsen, museumgidsen.

- **De geschiedenis van een land, streek of stad komt in de kast 'Geschiedenis', voor zover het gaat om:**

1. Overzichtswerken van de geschiedenis van een land/streek/stad.

VOORBEELD:

'De geschiedenis van Frankrijk' (van de prehistorie tot heden)

2. De recente geschiedenis van een land/streek/stad, sedert de moderne staatsvorming.

VOORBEELD:

'Het Frankrijk van De Gaulle'

- **Als een bron over twee of drie landen handelt, dan wordt in principe gekozen voor het land dat het eerst vermeld staat:**

VOORBEELDEN:

"Tsjechië en Slowakije" komt bij 'Landen' > 'Tsjechië' > 'Tsjechië'

"Spanje en Portugal" komt bij 'Landen' > 'Spanje' > 'Spanje'

- **Als een bron over twee of drie streken binnen één land handelt, dan wordt in principe gekozen voor de rubriek van de eerste streek:**

VOORBEELDEN:

"Toscane en Umbrië" komt bij 'Landen' > 'Italië' > 'Toscane'

"Normandië en Bretagne" komt bij 'Landen' > 'Frankrijk' > 'Normandië'

"Engeland, Schotland, Wales" komt bij 'Landen' > 'Groot-Brittannië' > 'Engeland'

- **Als een bron over meer dan drie landen handelt, dan wordt ze bij het land of werelddeel ondergebracht waartoe deze behoren.**

VOORBEELDEN:

"Estland, Letland, Litouwen, Kaliningrad" komt bij 'Landen' > 'Estland-Letland-Litouwen' >

'Estland-Letland-Litouwen'

"Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije" komt bij 'Landen' > 'Europa' > 'Europa'

- **Als een bron over meer dan drie streken binnen een land handelt, dan wordt ze bij het land ondergebracht.**

VOORBEELDEN:

'Toscane, Umbrië, Ligurië, Lombardije' komt bij 'Landen' > 'Italië' > 'Italië'

'Hauts-de-France, Grand-est, Île-de-France, Bourgogne-Franche-Comté' komt bij 'Frankrijk' > 'Frankrijk'

- Als een bron over meer dan drie streken verspreid over meerdere landen binnen één werelddeel handelt, dan wordt ze bij het werelddeel ondergebracht waartoe deze streken behoren.

VOORBEELDEN:

‘Noord-Amerika, Midden-Amerika, Zuid-Amerika, Caribisch gebied’ komt bij ‘Landen’ > ‘Amerika’ > ‘Amerika’

- Als een bron over twee of meer werelddelen (of streken / landen binnen deze werelddelen) handelt, dan wordt ze ondergebracht bij ZIZO Wereldreizen

VOORBEELDEN:

“De grens : een reis door alle buurlanden van Rusland door Noord-Korea, China, Mongolië, Kazachstan, Azerbeidzjan, Georgië, Oekraïne, Wit-Rusland, Litouwen, Polen, Letland, Estland, Finland en Noorwegen, inclusief de Noordoostelijke Doorvaart” komt bij ‘Reizen’ > ‘Wereldreizen’

- Een werk over een stad die in het schema niet benoemd wordt, wordt geplaatst bij de regio binnen het land, indien die regio wel benoemd is of bij het land zelf.

VOORBEELDEN:

“Sarajevo” komt bij ‘Bosnië en Herzegovina’ > ‘Bosnië en Herzegovina’

- Als een bron over een combinatie van een stad en een streek gaat, dan wordt in principe gekozen voor de rubriek van de eerste stad / streek. Indien de stad in het schema niet benoemd wordt, wordt het werk geplaatst bij de regio binnen het land, indien die regio wel benoemd is, of het land zelf.

VOORBEELDEN:

“Florence en Toscane” komt bij ‘Italië’ > ‘Florence’

“Canterbury en Zuidoost-Engeland” komt bij ‘Groot-Brittannië’ > ‘Engeland’

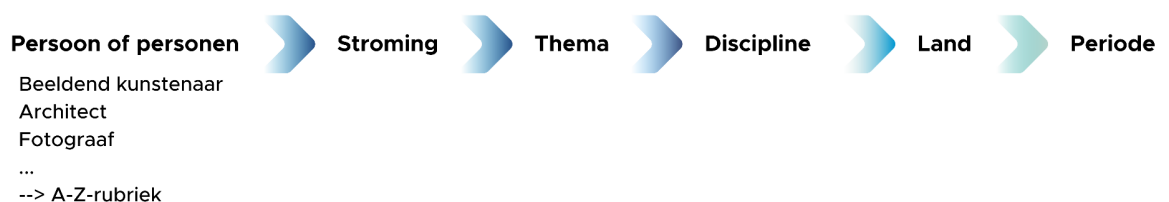
- Uitzonderingen en bijzonderheden:

Patagonië

Patagonië is een gebied in Zuid-Amerika dat zich uitstrekt over Chili (beperkt deel) en Argentinië (grootste deel van het gebied). Als een publicatie over Patagonië als geheel gaat, dan plaatsen we het werk bij ‘Argentinië’. Publicaties over specifieke delen (Chili, Argentinië) van dit gebied plaatsen we wel bij het land (Chili of Argentinië) waar het specifieke deel toebehoort.

Kunst

- Informatiebronnen over kunst gaan soms over één artiest, een stroming, een thema, een techniek, een land, een periode. Bij het rubriceren hanteren we een rangorde:

Kunstenaars

Tekenaars, schilders, beeldhouwers, bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunstenaars' > 'Beeldende kunstenaars'

Architecten bij 'Architectuur' > 'Architecten' > 'Architecten'

Designers bij 'Toegepaste kunst' > 'Toegepaste kunst' > 'Designers'

Keramisten, glaskunstenaars, juweelkunstenaars, smeedkunstenaars, meubelkunstenaars, enz.

bij de specifieke rug of bij de algemene rugrubriek 'Toegepaste kunst'.

Fotografen bij 'Fotografie - Video' > 'Fotografen' > 'Fotografen'

Kunststromingen

Hierbij alle bronnen ongeacht de discipline (bv. schilderen, etsen, beeldhouwen, toegepaste kunst):

VOORBEELDEN:

'Italiaanse schilderkunst in de renaissance' bij 'Kunst' > 'Kunststromingen' > 'Renaissance'

'Gotische gebouwen' bij 'Kunst' > 'Kunststromingen' > 'Gotiek'

Een monografie over een kunstenaar plaats je bij die kunstenaar en niet bij een kunststroming:

VOORBEELD:

'Van Gogh en het impressionisme' bij 'Beeldende Kunstenaars' en niet bij 'Impressionisme'.

ZIZO voorziet een aparte plankrubriek voor kunststromingen die een duidelijke plaats hebben gekregen in de kunstgeschiedenis en waarover voldoende bronnen bestaan of waarover vaak vragen gesteld worden. Meer recente stromingen, scholen en trends vinden hun plaats in de rubriek 'Na 1960' en '21ste eeuw'.

Thema's

Hierbij alle bronnen rond een specifiek thema. Zowel de bronnen die meerdere disciplines omvatten als die bronnen die één enkele discipline omvatten. Sommige thema's worden door ZIZO benoemd en kregen een aparte rugrubriek. Thema's die niet apart benoemd zijn, komen gewoon onder 'Beeldende kunst' > 'Thema's'.

VOORBEELDEN:

'Dieren in de schilderkunst' bij het thema 'Kunst' > 'Thema's in de kunst' > 'Dieren'

'Erotiek in de beeldhouwkunst' bij het thema 'Kunst' > 'Thema's in de kunst' > 'Erotiek'

Kunstdisciplines

Hierbij plaatsen we alle bronnen over een bepaalde discipline (b.v. schilderen, etsen, beeldhouwen, graffiti, iconen, tekenkunst, grafiek) voor zover ze niet over één bepaalde kunstenaar, stroming of thema handelen.

VOORBEELDEN:

'De geschiedenis van de beeldhouwkunst' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Beeldhouwkunst'

'Beroemde schilders' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Schilderkunst'

'Graffiti uit de jaren '90 in de Verenigde Staten' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Street art'

'Belgische schilderkunst in de 19de eeuw' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Schilderkunst'

Land of werelddeel

Hierbij alle bronnen waarin verschillende kunstenaars en/of disciplines in één bepaald land of werelddeel behandeld worden.

VOORBEELD:

'Kunst in België: van de middeleeuwen tot vandaag / Collette Souillard' komt bij 'Kunst' > 'Landen' > 'België'

'Londen: een kunstenaarsstad 1880-1914' bij 'Kunst' > 'Landen' > 'Groot-Brittannië'

'Italiaanse kunst in de 20ste eeuw' bij 'Kunst' > 'Landen' > 'Italië'

Perioden

Hierbij alle bronnen waarin verschillende kunstenaars en disciplines uit één bepaalde periode behandeld worden.

VOORBEELDEN:

'Kunst in de middeleeuwen' bij 'Kunst' > 'Perioden' > 'Middeleeuwen'

Indien er geen specifieke periode voorhanden is als rugrubriek, dan wordt het werk bij de rugrubriek geplaatst van de kunstdiscipline zelf.

VOORBEELDEN:

'Schilderkunst in de 19de eeuw' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Schilderkunst'

'Italiaanse schilderkunst in de 20ste eeuw' bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Schilderkunst'

NOG ENKELE VOORBEELDEN:

Een titel over Picasso komt bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunstenaars' > 'Beeldende kunstenaars'

Een titel over kubisme bij 'Kunst' > 'Kunststromingen' > 'Kubisme'

Een titel over Franse schilderkunst bij 'Beeldende kunst' > 'Beeldende kunst' > 'Schilderkunst'

Een titel over Franse kunst door de eeuwen heen bij 'Kunst' > 'Landen' > 'Frankrijk'

Een titel over bloemen in Art Nouveau bij 'Kunst' > 'Kunststromingen' > 'Art nouveau'

Een titel over bloemen in de kunst bij 'Kunst' > 'Thema's in de kunst' > 'Bloemen en planten'

• Niet-westerse kunst plaatst ZIZO bij de betreffende cultuur of het betreffende volk:

VOORBEELD:

Kunst van de Aboriginals bij 'Geschiedenis' > 'Oude culturen - Traditionele volken' > 'Traditionele volken' > 'Aboriginals'

Joodse kunst bij 'Levensvisies' > 'Religies - Levensbeschouwingen' > 'Jodendom' > 'Cultuur - Geschiedenis'

• ZIZO combineert kunst en kunstbeoefening:

Doeboeken, handboeken, instructie,... voor kunstbeoefenaars staan bij het domein 'Kunst', bij de bijbehorende disciplines. In een aantal gevallen werd daarvoor een specifieke rubriek voorzien.

Bij 'Beeldende kunst' is er een plankrubriek 'Kunst maken' waaronder diverse technieken benoemd worden: airbrushen, aquarelleren, beeldhouwen,...

Doeboeken van toegepaste kunsten staan bij de specifieke technieken.

• We maken een onderscheid tussen de plank 'Kunst maken' met rugrubriek 'Beeldhouwen' en de plank 'Creatief bezig' met rugrubriek 'Boetseren'

- Als er algemene technieken worden aangeboden, plaatsen we meestal bij 'Kunst maken' > 'Beeldhouwen'

VOORBEELD:

Model, portret, figuren, menselijk lichaam...

- Als er algemener materiaal wordt voorgesteld, plaatsen we meestal bij 'Kunst maken' > 'Beeldhouwen':

VOORBEELD:

(spek)steen, hout, beton...

- Als er specifiek hobbymateriaal in de titel wordt vermeld, plaatsen we bij 'Creatief bezig' > 'Boetseren'

VOORBEELD:

Boetseren met ... Fimo, Papydur, Creall therm, Aristaklei, Fineplast, keukenovenklei, brooddeeg...

- Als er een volledig project wordt voorgesteld, dan plaatsen we meestal bij 'Creatief bezig' > 'Boetseren'

VOORBEELD

Maken van boskabouters, elfjes, bloemen, beren, draakjes, volledige inrichting van mini-huizen en dierentuinen

- Bepaalde reeksen kunnen ook een richting aangeven:

VOORBEELD

Hobby thuis, Cantecleer hobbycahier, Cantecleer hobbywijzer, Cantecleer hobbytopper, LRV hobby, Creatief met..., Doe boekjes, Superhobby, ...bij 'Creatief bezig' > 'Boetseren'

Lichaam – Gezondheid

- In deze kast wordt geen onderscheid gemaakt tussen de lichamelijk of psychisch zieke mens.
Je zal in het lijstje met ziekten en kwalen naast diabetes en kanker ook anorexia en angsten vinden.
- Voor de behandelingswijzen maakt ZIZO wel een onderscheid tussen de klassieke geneeskunde en alternatieve geneeswijzen.
- Alle behandelwijzen (zowel traditioneel als alternatief) van een bepaalde ziekte plaats je bij de betreffende ziekte.

VOORBEELD:

Homeopathische behandeling van migraine komt bij 'Migraine – Pijnen'

Politiek

- ZIZO zet alle beschrijvingen van concrete politieke gebeurtenissen in het verleden bij de verschillende kasten in het domein 'Geschiedenis' (per land of periode). Net als bij de rubriek geschiedenis primeert ook hier de periode op het land tot 1800. Vanaf de 19de eeuw primeert een specifiek geschiedkundig onderwerp op de geschiedenis van het land en primeert de geschiedenis van het land op de periode:

VOORBEELDEN:

Een biografie over Franco bij 'Geschiedenis' > 'Landen' > 'Spanje'

De memoires van Wilfried Martens bij 'Geschiedenis' > 'Geschiedenis van België' > 'Biografieën - Memoires'

- In de rubriek ‘Overheid – Politiek’ > ‘Overheid in België’ / ‘Politiek in België’ komen theoretische en beschouwende werken, alsook politieke visies van politici, van partijen, van waarnemers. Hier komen ook de biografieën van nog actieve politici.

- Beleidsinformatie en overheidsinformatie over een bepaald onderwerp komt bij de betreffende rubriek:

VOORBEELDEN:

Milieurapport bij ‘Natuur - Milieu’ > ‘Natuur - Milieu’ > ‘Milieubeleid’

Beleidsnota sport bij ‘Sport - Spel’ > ‘Spel’ > ‘Sportbeleid’

Recht

- Wetboeken en documenten met juridische informatie komen in principe bij het onderwerp waarover ze handelen:

VOORBEELDEN:

Echtscheidingsrecht bij ‘Relaties’ > ‘Trouwen – Samenwonen’ > ‘Scheiden’

Handelsrecht bij ‘Bedrijf’ > ‘Bedrijfsadministratie’ > ‘Handelsrecht’

Huurrecht bij ‘Wonen’ > ‘Huren - Kopen’ > ‘Huren - Kopen’

Verkeersrecht bij ‘Verkeer - Vervoer’ > ‘Rijbewijs’ > ‘Rijbewijs’

- Algemene boeken over recht, verzamelde wetboeken, het rechtssysteem, enz. komen bij ‘Recht’ in de kast ‘Overheid – Politiek’

Relaties

Deze kast heeft het niet alleen over de relatie tussen mannen en vrouwen, maar ook over de psychologie van man en vrouw, over waarom mannen zus zijn en vrouwen zo, over sekseverschillen, over wat de ‘nieuwe’ rol van man en vrouw betekent voor hun persoonlijk leven, hun relaties en hun werk, over hoe mannen en vrouwen (met elkaar) communiceren,...

- Vrouwenbeweging, -emancipatie en feminisme komt bij ‘Samenleving’ > ‘Sociale groepen’ > ‘Vrouwen’
- Informatie over holebi's en transgender komt in de kast ‘Samenleving’, zowel de maatschappelijke aspecten, als de relationele.

Religies – Levensbeschouwingen

- ZIZO combineert bij islam en jodendom de godsdienst en cultuur met de geschiedenis van islamieten en joden. In de informatiebronnen worden die vaak samen behandeld.
- Informatiebronnen over de religie en de mythologie van niet-westerse volken vroeger en nu plaats je bij dat volk:

VOORBEELDEN:

Religie van de Toearegs bij ‘Oude culturen - Traditionele volken’ > ‘Traditionele volken’ > ‘Toearegs’

Mythologie van de Kelten bij ‘Oude culturen - Traditionele volken’ > ‘Kelten’ > ‘Kelten’

Griekse mythologie bij ‘Oude culturen - Traditionele volken’ > Grieks - Romeinse oudheid’ > ‘Mythen - Sagen’

Planten – Tuin

- **ZIZO brengt alle planten samen in een plankrubriek, ongeacht of ze nu in het wild of in de tuin groeien.**

VOORBEELD:

Alle titels over orchideeën staan samen bij 'Planten - Tuin' > 'Sierplanten - Bloemen' > 'Orchideeën'.

Samenleving

- **Rugrubriek 'Maatschappijvisies' op de plank 'Samenleving' (SASAMV) beschouwen we als een restrubriek binnen de kast 'Samenleving', met bij uitstek kritische essays over onderwerpen die elders niet terecht kunnen of te algemeen zijn.**

Visies over maatschappelijke onderwerpen die passen in een andere ZIZO-rubriek horen in de eerste plaats bij die specifieke rug. Bijvoorbeeld bij de rubrieken Duurzame ontwikkeling (SASADO), Armoede-Welvaart (SASAAW), Misdaad (SAMGMI), Mensenrechten (SASAME) ... kunnen ook kritische doc. geplaatst worden.

VOORBEELDEN:

Titels over ecologie horen thuis bij 'Natuur-Milieu' > ...

Titels over (het gebrek aan) democratie komen bij 'Samenleving' > 'Overheid - Politiek' > 'Politiek'.

Titels over 'utopisme' komen bij 'Samenleving' > 'Overheid - Politiek' > 'Politiek' OF bij 'Levensvisies' > 'Filosofie' > 'Filosofie'.

- **Titels over 'Duurzaam leven', 'Duurzame ontwikkeling' en 'Transitie' rubriceren we op de volgende manier:**

1. handelt het document over één bepaald onderwerp, dan plaatsen we bij het onderwerp:

VOORBEELDEN:

Wat de pot schaft : frisse recepten voor een duurzame keuken bij 'Eten - Drinken' > 'Kookboeken' > 'Kookboeken'

Zelf geiten houden bij 'Dieren' > 'Zoogdieren' > 'Vee'

Documenten over Permacultuur komen afhankelijk van de inhoud bij 'Biologisch tuinieren' of 'Landbouw' of 'Groenten - Fruit'

VOORBEELDEN/

Tuin smakelijk! : praktische permacultuur voor potten-, moes- en bostuin bij 'Planten - Tuin' > 'Tuinieren' > 'Biologisch tuinieren'

Holzer's permacultuur : een praktijkgids voor moestuinen, boomgaarden en het boerenbedrijf bij 'Natuur - Milieu' > 'Landbouw - Visserij' > 'Landbouw'

2. handelt het document over meerdere onderwerpen, dan plaatsen we bij 'Natuur - Milieu' > 'Natuur - Milieu' > 'Duurzaam leven'

De doelgroep van de rubriek 'Duurzaam leven' is de bewuste consument die hier documenten vindt om direct mee aan de slag te gaan. De documenten gaan over de praktijk, over wat mensen zelf kunnen doen om de transitie te maken naar een duurzame samenleving.

VOORBEELDEN

Make your own : van je eigen trui tot je eigen bier

Groeten uit Transitie

Houd het simpel! : rijk van binnen, eenvoudig naar buiten

Leven zonder afval

Delen, ruilen en geven : 126 manieren om anders te consumeren

Delen doe je zo : de deeleconomie in de praktijk

Eten uit de buurt : haal alles uit je voedselcirkel

Het klein verzet / Tine Hens

3. beschouwende of theoretische uitleg over transitie en deeleconomie, plaatsen we bij 'Samenleving' > 'Samenleving' > 'Duurzame ontwikkeling'

Documenten in de rubriek 'Duurzame ontwikkeling' zouden over het grote plaatje moeten gaan, over de samenleving, niet over het individuele niveau, maar theorieën of uiteenzettingen over hoe de samenleving kan veranderen.

VOORBEELDEN

Groene intelligentie : het belang van ecologie voor een eerlijke markt

Ontspullen : meer leven met minder

Share : kansen en uitdagingen van de deeleconomie

Transitie : onze welvaart van morgen

- **Titels n.a.v. een televisieprogramma, rubriceren we op de volgende manier:**

1. Publicaties gelinkt aan een televisieprogramma, plaatsen we bij 'Media - Cultuur' > 'Media' > 'Televisie - Radio'. Het gaat hierbij om publicaties waarbij het onderwerp eerder diffuus is of vanuit verschillende invalshoeken benaderd kan worden, én wanneer de publicatie in de bibliotheek toch vooral gezocht zal worden door liefhebbers van de televisieserie.

VOORBEELDEN

Heylen en de herkomst bij 'Media - Cultuur' > 'Media' > 'Televisie - Radio'

2. Publicaties waarbij de televisieserie gewijd is aan een specifiek onderwerp (en de publicatie ook), worden ondergebracht bij dat specifieke onderwerp. Een kookboek gelinkt aan een televisieserie blijft bij de 'Kookboeken' staan, of een boek over Eddy Merckx gelinkt aan een televisieserie, blijft bij 'Wielrenners' staan.

VOORBEELDEN

Dagelijkse kost bij 'Eten - Drinken' > 'Beroemde koks' > 'Beroemde koks'

De kleedkamer : het leven begint na de koers bij 'Sport - Spel' > 'Wielersporten' > 'Wielervedstrijden'

Spiritualiteit – Esoterie

- ZIZO maakt ruimte voor een volledige kast over spiritualiteit en esoterie, met rubrieken voor onderwerpen zoals new age, modern heidendom, wicca en neosjamanisme.
- Informatiebronnen die vanuit een wetenschappelijk (psychologisch) referentiekader de mens inzicht willen geven in zijn persoonlijkheid en zijn functioneren worden bij ‘Psychologie’ geplaatst.

Sport

- De sporten waarover een minimum aantal titels bestaat of waarnaar een uitdrukkelijke vraag is, kregen een aparte rubriek.

ZIZO kiest ervoor om sportreisgidsen, zoals skigidsen, duikgidsen, gidsen voor bergbeklimmers en dergelijke bij hun sport te plaatsen. De sportende klant heeft wellicht meer aan deze gidsen dan de doorsnee toerist.

Wandel- en fietsgidsen voor een breed publiek, met tochten die je zonder speciale training of uitrusting kan maken, staan bij de toeristische gidsen in de kast ‘Landen’ of de kast ‘België’.

- Bij de wielersport staat ook de technische informatie over de fiets.
- De rugrubriek ‘Paardrijden’ staat naast de rugrubriek ‘Paarden’ op de plank ‘Paarden’ in de kast ‘Dieren’.

Talen

- Alleen voor de meest voorkomende talen is een indeling in rugrubrieken voorzien:

VOORBEELD:

Spaans	‘Talen’ >	‘Spaans’ >	‘Spaans’
Brieven			‘Brieven’
Cursussen			‘Cursussen’
Dialecten			‘Dialecten’
Spelling			‘Spelling’
Spraakkunst			‘Spraakkunst’
Stijl			‘Stijl’
Woordenboeken			‘Woordenboeken’
Afrikaans	‘Talen’ >	‘Afrikaans’ >	‘Afrikaans’
geen verdere onderverdeling			

Verkeer – Vervoer

- ZIZO brengt autosport samen met auto’s, en motorsport met motoren, omdat deze onderwerpen dikwijls door hetzelfde publiek gevraagd worden:

VOORBEELDEN:

De rubriek ‘Autosport’ staat naast de rubriek ‘Auto’s’ in de kast ‘Verkeer – Vervoer’.

De rubriek ‘Motorsport’ staat bij de rubriek ‘Motoren’ in de kast ‘Verkeer – Vervoer’.

Wetenschap – Techniek

- ZIZO brengt wetenschap en techniek samen. Een wetenschap en haar toepassing in techniek en technologie zitten dus samen:

VOORBEELDEN:

Bij biologie ook biotechnologie.

Bij scheikunde ook toegepaste scheikunde.

Bij natuurkunde zowel warmteleer als de toegepaste warmteleer.

Wanneer wordt een onderwerp bij een AZ-rubriek ingedeeld?

In ZIZO-volwassenen komen volgende rubrieken voor die eindigen op AZ:

Personen

Beroemde koks	EDBKAZ
Ontwerpers	KLONAZ
Beeldende kunstenaars	BKBSAZ
Architecten	ARAZAZ
Fotografen	FVFGAZ
Acteurs - Regisseurs	FTARAZ
Componisten - Uitvoerders	MUCUAZ
Zangers - Groepen	MUZGAZ
Schrijvers	LISCAZ
Filosofen	FIFSAZ
Psychologen	PSPYAZ

Begrippen

Software	COSOAZ
Streekgeschiedenis	GESTAZ
Landen	GELAAZ
Landen	KULAAZ
Films	FTFIAZ
Instrumenten - Orkest	MUIOAZ
Instrumenten bespelen	MMIBAZ
Songbooks	MMSOAZ

TOT DRIE ONDERWERPEN OF PERSONEN

Bij documenten over een tot drie personen of begrippen bepalen we eerst in welke Kast ze thuishoren.

- Bestaat in die kast een AZ-rubriek, dan gebruiken we die rubriek.

VOORBEELD: Eén, twee of drie modeontwerpers bij 'Kleding - Uiterlijk' > 'Ontwerpers' > 'Ontwerpers' (KLONAZ)

- Bestaat in die kast geen AZ-rubriek, maar wel een specifieke rugrubriek geschikt voor de persoon of het begrip, dan krijgt het document die rugrubriek.

VOORBEELD: Eén, twee of drie voetballers bij 'Sport - Spel' > 'Balsporten' > 'Voetballers' (SSBAVL)

- Bestaat er geen specifieke rugrubriek of AZ-rubriek, dan komt het document bij een algemenere rubriek

VOORBEELD: Eén, twee of drie artsen bij 'Lichaam - Gezondheid' > 'Geneeskunde' > 'Geneeskunde' (LGEGE)

Opmerking 1:

Bij 'Geschiedenis' hangt het van de behandelde periode (voor of na 1800) af of een monografie volgens land of volgens periode ingedeeld wordt. Voor 1800 bij de periode, na 1800 bij het land.

Opmerking 2:

In uitzonderlijke gevallen kan er in de Kast een AZ-rubriek én een specifieke rugrubriek bestaan. In de raadpleegmodule worden daarvoor volgende uitzonderingen geformuleerd:

- Landschapsarchitecten bij 'Landschapsarchitectuur' (ARROLA) i.p.v. bij 'Architecten' (ARAZAZ)
- Persfotografen bij 'Persfotografie' (FVFOPF) i.p.v. bij 'Fotografen' (FVFGAZ)
- Ontwerpers van Lingerie bij 'Lingerie-Ondergoed' (KLKMLO) i.p.v. bij 'Ontwerpers' (KLONAZ)

MEER DAN DRIE ONDERWERPEN OF PERSONEN

Met samenhang

Bij verzameldocumenten - over meer dan drie personen of begrippen - met inhoudelijke samenhang, worden de werken ingedeeld bij

- Een specifieke rugrubriek

VOORBEELD: Vijf architecten uit de 20ste eeuw: bij 'Architectuur' > '20ste - 21ste eeuw' (ARARTW)

VOORBEELD: Vier wokkende beroemde koks: bij 'Bereidingswijzen' > 'Wok' (EDBEWO)

- Als er geen specifieke rugrubriek is, bij een rug 'Overzichten'. Drie rubrieken met een AZ-rubriek hebben ook een rubriek 'Overzichten': 'Architectuur', 'Film' en 'Filosofie'

VOORBEELD: De grootste denkers uit de 20ste eeuw: bij 'Filosofen' > 'Overzichten' (FIFIOV)

- Als er voor de inhoudelijke samenhang geen specifieke rugrubriek bestaat, of er is geen rubriek 'Overzichten', komt het document vooraan in de AZ-rubriek.

Zonder samenhang

Bij verzameldocumenten over meer dan drie personen of begrippen - zonder duidelijke samenhang - komt het document in de AZ-rubriek vooraan.

VOORBEELD: Portretten van 25 schrijvers bij Schrijvers AZ: LISCAZ

VOORBEELD: Biografisch lexicon van psychologen: bij Psychologen AZ: PSPYAZ

Welke rug kies ik bij een AZ-rubriek?

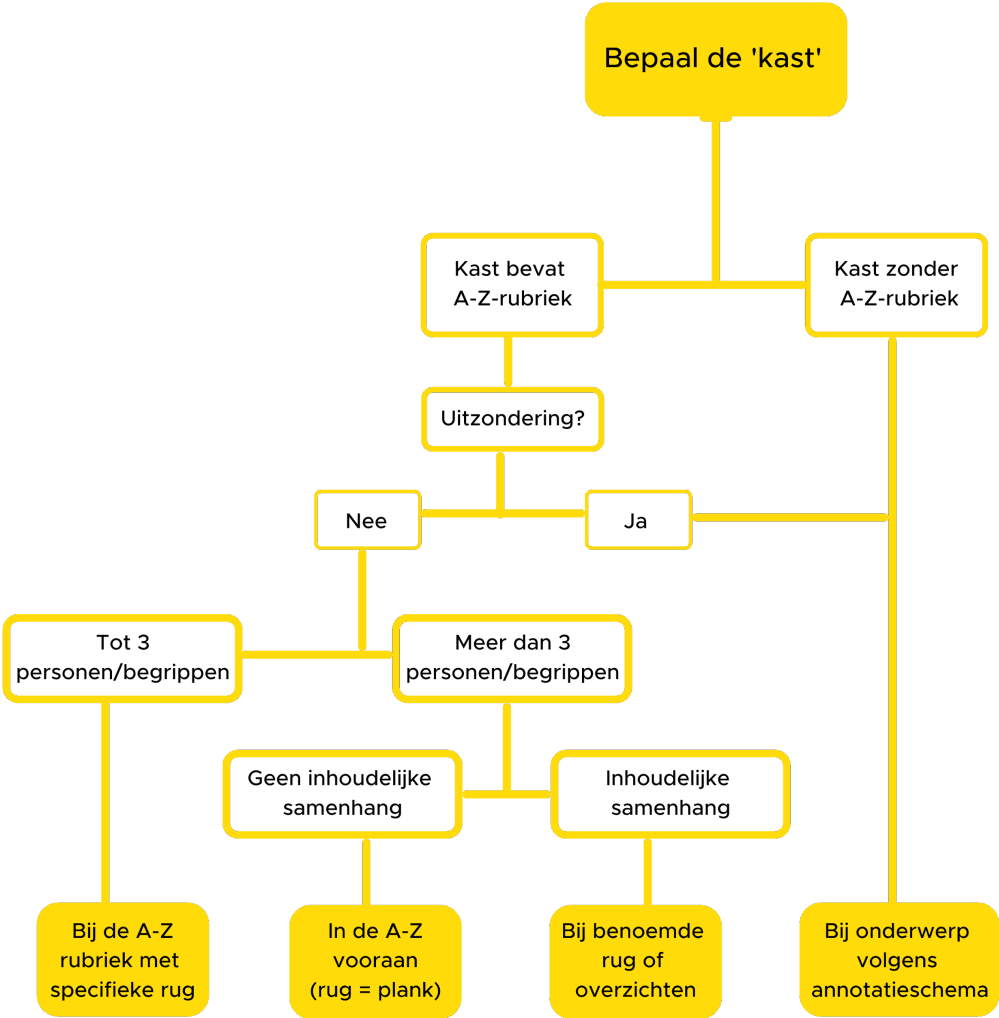
- Bij één persoon/onderwerp: zet de familienaam van die persoon op de rug, of het onderwerp (schrijfwijze conform het trefwoorden- of auteursbestand in Open Vlacc)
- Bij twee tot drie personen/onderwerpen: zet die naam op de rug die het meeste doorweegt. Ofwel omdat die persoon een belangrijker aandeel heeft in de publicatie, ofwel omdat die persoon bekender is dan de andere, ofwel (als het niet anders kan bepaald worden) omdat die als eerste voorkomt.

- Meer dan drie personen of onderwerpen die vooraan in de AZ-rubriek staan: herhaal de plank op de rug.

VOORBEELD: Portretten van 25 schrijvers bij 'Schrijvers' (LISCAZ), op de rug 'Schrijvers'

VOORBEELD: Biografisch lexicon van psychologen bij 'Psychologen' (PSPYAZ), op de rug 'Psychologen'

SCHEMA AZ-RUBRIEKEN

RUBRICEREN: RAADPLEEGMODULE

Er is een webgebaseerde toepassing voor het rubriceren met ZIZO volwassenen. In deze raadpleegmodule zijn overzichtsschema en geannoteerd schema verweven. De plank- en rugrubrieken en de toelichting kunnen afzonderlijk doorzocht worden. De raadpleegmodule is te vinden op de [website van Open Vlaac](#) (Cultuurconnect).

SIGNALISATIE

De firma SBNL-Schulz Benelux heeft voor ZIZO Volwassenen een aantal signalisatiematerialen ontwikkeld, van overzichtsborden tot bedrukte rubriekkaarten. Aangezien elke bibliotheek er ruimtelijk anders uit ziet, verschillende plaatsingsstrategieën hanteert en over ander meubilair beschikt, is het niet mogelijk materialen aan te bieden die voor elke situatie even doeltreffend zijn. Elke bibliotheek zal moeten bekijken welke signalisatie voor haar de beste is. Een overzicht van het signalisatiemateriaal vind je op de website van SBNL-Schulz: www.sbnl.be

ETIKETSOFTWARE

De firma Schulz Benelux ontwikkelde de etiketsoftware 'Biblioprint' voor het aanmaken van de rugetiketten voor ZIZO Volwassenen. De inhoud is in handen van Cultuurconnect, terwijl Schulz Benelux instaat voor de toepassing van de software. Het is een webgebaseerde toepassing. Bij de uitwerking van deze software hebben de ontwikkelaars gekozen voor een totale oplossing. De bibliotheek kan niet alleen etiketten aanmaken voor ZIZO maar ook genre-etiketten voor fictie jeugd en volwassenen. Het systeem wordt ter beschikking gesteld via een abonnementsformule. Meer info: www.sbnl.be

MET ZIZO STARTEN

Wie wil starten met ZIZO voor volwassenen, meldt zich aan bij Cultuurconnect. Gebruik van ZIZO voor volwassenen is gratis voor de bibliotheek. De rechten van het ZIZO plaatsingssysteem met alle daarbij horende pictogrammen liggen bij Cultuurconnect die dit heeft gedeponereerd bij het Benelux merkenbureau in Den Haag. De signalisatiematerialen kunnen bij Schulz Benelux worden besteld.

ZIZO-MELDPUNT

Heb je voorstellen, vragen of opmerkingen in verband met ZIZO? Je kan ze doorgeven aan het ZIZO-meldpunt (servicedesk@cultuurconnect.be). Bij een upgrade van het schema worden je opmerkingen in overweging genomen.